

Methodology of Social Sciences

Course description sheet

Basic information

Field of study Sociology	Didactic cycle 2026/2027
Major E-Economy	Course code HSOCEGS.II1.05047.26
Organisational unit Faculty of Humanities	Lecture languages Polish
Study level Second-cycle studies	Mandatoriness Obligatory
Form of study Full-time studies	Block Major Modules
Profile General academic	Course related to scientific research Yes
Course coordinator	Stella Grotowska
Lecturer	Stella Grotowska
Period Semester 1	Method of verification of the learning outcomes Exam
	Activities and hours Discussion seminars: 30
	Number of ECTS credits 3

Goals

C1	Zapoznanie uczestników i uczestniczek z podstawowymi strategiami rozwiązywania problemów naukowych. Prezentacja specyfiki myślenia naukowego i najczęstszych błędów poznawczych. Omówienie etapów procesu badawczego.
C2	Zapoznanie studentów z instytucjami naukowymi i ich przemianami.

Course's learning outcomes

Code	Outcomes in terms of	Learning outcomes prescribed to a field of study	Methods of verification
Knowledge - Student knows and understands:			
W1	Zna podstawowe pojęcia i założenia ogólnej metodologii nauk.	SOC2A_W01, SOC2A_W03	Activity during classes, Examination
W2	Wie na czym polega aktywne zaangażowanie badacza w życie społeczne.	SOC2A_W09, SOC2A_W10	Activity during classes, Examination
W3	Zna podstawowe teorie innowacji społecznej i narzędzie stosowane w interwencjach socjologicznych.	SOC2A_W04, SOC2A_W08, SOC2A_W10	Activity during classes, Examination
Skills - Student can:			
U1	Umiejętność samodzielnego wybierania koncepcji metodologicznych odpowiednich do założonych celów poznawczych	SOC2A_U03	Activity during classes, Examination
U2	Umiejętność tworzenia modelu własnego postępowania badawczego według reguł metodologicznych.	SOC2A_U08	Activity during classes, Examination
U3	Projektowanie interwencji socjologicznej	SOC2A_U03, SOC2A_U06	Activity during classes, Examination
U4	Pogłębienie kompetencji w zakresie wytwarzania teorii naukowej	SOC2A_U14	Activity during classes, Examination
Social competences - Student is ready to:			
K1	Pogłębienie kompetencji w zakresie prowadzenia badań naukowych	SOC2A_K02, SOC2A_K04	Activity during classes, Examination
K2	Ma świadomość znaczenia analizy socjologicznej dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych	SOC2A_K04	Activity during classes, Examination
K3	Samodzielnie stawia problemy praktyczne i teoretyczne oraz podejmuje poszukiwania w zakresie ich rozwiązywania	SOC2A_K02	Activity during classes, Examination

Program content ensuring the achievement of the learning outcomes prescribed to the module

Celem zajęć jest zapoznanie studentów z pojęciami i założeniami metodologii nauk, pogłębienie umiejętności tworzenia własnego postępowania badawczego i kształtowanie świadomości problemów etycznych.

Student workload

Activity form	Average amount of hours* needed to complete each activity form
Discussion seminars	30
Preparation for classes	20

Realization of independently performed tasks	20
Examination or final test/colloquium	2
Contact hours	5
Student workload	Hours 77
Workload involving teacher	Hours 30

* hour means 45 minutes

Program content

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
1.	<p>Zasady badań naukowych: Zasady badań naukowych: cele i funkcje badań naukowych, zasady poznania naukowego, procesy poznania myślowego (analiza i synteza, dedukcja i indukcja, porównywanie i przeciwstawianie, uogólnianie i wnioskowanie), rodzaje wyjaśnień naukowych (genetyczne, funkcjonalne, logiczne), typy badań naukowych (podstawowe, stosowane, diagnostyczne, weryfikacyjne, kompleksowe, przyczynkarskie, heurystyczne), rodzaje procedur naukowych (diagnostyczna, eksperymentalna, operacyjna, ewaluacyjna, korelacyjna), badania w naukach przyrodniczych a badania społeczne.</p> <p>Literatura: Jerzy Apanowicz, Metodologia nauk, TNOiK, Toruń 2003, s. 19-49. Stanisław Ossowski, Wzory nauk przyrodniczych wobec osobliwości nauk społecznych, w: Piotr Sztompka, Marek Kucia, Socjologia. Lektury, Znak, Kraków 2005, s. 28-34.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
2.	<p>Tworzenie projektu badawczego: Tworzenie projektu badawczego Rodzaje projektów badawczych, elementy projektu badawczego, paradygmaty badawcze (postpozytywizm, konstruktywizm, aktywizm, pragmatyzm), strategie badawcze, pytania badawcze i hipotezy, metody badawcze.</p> <p>Literatura: John W. Creswell, Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane, WUJ, Kraków 2013, s. 29-45.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
3.	<p>Praktyki badawcze: Praktyki badawcze: wyjaśnienia idiograficzne i nomotetyczne, teoria indukcyjna i dedukcyjna, badania ilościowe i jakościowe, etyka w badaniach społecznych.</p> <p>Literatura: Earl Babbie, Badania społeczne w praktyce, PWN, Warszawa 2004, s. 45-53. Earl Babbie, Badania społeczne w praktyce, PWN, Warszawa 2004, s. 54-83.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
4.	<p>Empiryzm i pozytywizm w nauce: Paradygmaty w naukach społecznych - różne drogi tworzenia teorii. Empiryzm i pozytywizm w nauce: ujęcie nauk przyrodniczych w filozofii empiryzmu, zasady metody pozytywnej w socjologii.</p> <p>Literatura: Ted Benton, Ian Craib, Filozofia nauk społecznych. Od pozytywizmu do postmodernizmu, DSW TWP, Wrocław 2003, s. 22-38. Emil Durkheim, Zasady metody pozytywnej, r. II Zasady obserwacji faktów społecznych.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
5.	<p>Podejście interpretatywne w socjologii: Podejście interpretatywne w socjologii: przedmiot nauk społecznych według Maksa Webera, rozumienie i typologie, ideał obiektywności i neutralności badań, indywidualizm i holizm, pojęcie racjonalności.</p> <p>Literatura: Ted Benton, Ian Craib, Filozofia nauk społecznych. Od pozytywizmu do postmodernizmu, DSW TWP, Wrocław 2003, s. 91-110. Stanisław Andreski, Maksa Webera oświecenia i pomyłki, PWN Warszawa 1992, s. 32-44, 83-112.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
6.	<p>Praktyczne zastosowanie socjologii: Praktyczne zastosowanie socjologii: diagnoza i ujawnianie problemów społecznych w badaniach, ocena skutków działań praktycznych, wiedza socjologiczna a socjotechnika i polityka społeczna, prognozy długofalowe, problemy z praktycznym zastosowaniem badań socjologicznych, odpowiedzialność badacza.</p> <p>Literatura: Stefan Nowak, Metodologia badań społecznych, PWN, Warszawa 2012, s. 448-478 Lektura dodatkowa Stanisław Andreski, Czarnoksiężstwo w naukach społecznych, Oficyna Naukowa, Warszawa 2002, s. 116-150.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
7.	<p>Uniwersytet jako instytucja nauki: Trzy modele uniwersytetu (średniowieczny, humboldtowski, przedsiębiorczy), Literatura: Marcin Haberla, Sebastian Bobowski, Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji, "Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu", 2013 nr 315, Karol Sauerland, Idea uniwersytetu: aktualność tradycji Humboldta? http://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/515/Karol%20Sauerland%20Idea%20uniwersytetu%20aktualnosc%20tradycji%20Humboldta.pdf?sequence=1 Wstęp, w: Edufactory. Samoorganizacja i opór w fabrykach wiedzy, red. Jan Sowa, Krystian Szadkowski, Kraków 2011, Wydawnictwo i Księgarnia, Korporacja Ha!Art http://issuu.com/korporacja_haart/docs/edufactory_samoorganizacja_i_opor_w_fabrykach_wiedzy.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
8.	<p>Znaczenie terminu "teoria". Teoria socjologiczna średniego zasięgu (Robert Merton). Znaczenie teorii socjologicznej dla badań empirycznych: pojęcia socjologiczne a teoria, socjologiczne interpretacje ex post factum, generalizacje empiryczne, funkcje teorii socjologicznej, rola teorii w badaniach empirycznych, serendipidy, przeformułowanie teorii, wpływ badań empirycznych na teorię.</p> <p>Literatura:</p> <p>Stefan Nowak, Metodologia badań społecznych, PWN, Warszawa 2012, s. 394-397.</p> <p>Robert K. Merton, Teoria socjologiczna i struktura społeczna, PWN, Warszawa 1982, s. 60-69, 153-183.</p> <p>Literatura dodatkowa (nieobowiązkowa):</p> <p>Stanisław Ossowski, Wzory nauk przyrodniczych wobec osobliwości nauk społecznych, w: Piotr Sztompka, Marek Kucia, Socjologia. Lektury, Znak, Kraków 2005, s. 28-34.</p> <p>Jerzy Apanowicz, Metodologia nauk, TNOiK, Toruń 2003, s. 19-49.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
9.	<p>Praktyczne zastosowanie socjologii: diagnoza i ujawnianie problemów społecznych w badaniach, ocena skutków działań praktycznych, wiedza socjologiczna a socjotechnika, prognozy długofalowe, problemy z praktycznym zastosowaniem badań socjologicznych, odpowiedzialność badacza.</p> <p>Literatura:</p> <p>Stefan Nowak, Metodologia badań społecznych, PWN, Warszawa 2012, s. 448-478.</p> <p>Literatura dodatkowa (nieobowiązkowa):</p> <p>Anna Giza, Socjologia i alienacja wiedzy, Studia Socjologiczne 2024, 2. DOI: 10.24425/sts.2024.151011</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
10.	<p>Badania partycypacyjne w działaniu: rozumienie procesu badawczego, specyfika PAR, problematyczne kwestie.</p> <p>Literatura:</p> <p>M. Brzozowska-Brywczyńska, Badania partycypacyjne w działaniu (PAR): między produkcją wiedzy a społecznym zaangażowaniem , Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna 2019, 46.</p> <p>J. Zwiernik, Partycypacyjne badania dzieci jako proces emancypacyjny, „Teraźniejszość - Człowiek - Edukacja” 2018, 1.</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars
11.	<p>Tworzenie projektu badawczego. Rodzaje projektów badawczych, elementy projektu badawczego,</p> <p>paradygmaty badawcze (postpozytywizm, konstruktywizm, aktywizm, pragmatyzm), strategie badawcze, pytania badawcze i hipotezy, metody badawcze.</p> <p>Literatura:</p> <p>John W. Creswell, Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane, WUJ, Kraków 2013, s. 29-45.</p>	W1, U1, K1, K2	Discussion seminars

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
12.	<p>AI w nauce: wykorzystanie, wpływ na sposób uprawiania nauki, zachowanie kontroli nad procesem badawczym.</p> <p>Literatura:</p> <p>Filip Nalaskowski, Prace naukowe tworzone przez sztuczną inteligencję. Oszustwo czy szansa. „Studia z Teorii Wychowania” 2023, 1.</p> <p>Literatura dodatkowa:</p> <p>Jan Fazlagić, Między sztuczną inteligencją a „sztuczną kreatywnością” – przyszłość człowieka kreatywnego w epoce sztucznej inteligencji, w: Sztuczna inteligencja (AI) jako megatrend kształtujący edukację, Jan Fazlagić (red.), Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2022.</p> <p>Agnieszka Zalewska-Bochenko, Sztuczna Inteligencja w procesie edukacji, „Optimum. Economics Studies” 2024, 2.</p>	W1, U2, K1, K3	Discussion seminars
13.	Test zaliczeniowy	W1, U1, K2, K3	Discussion seminars
14.	Prezentacje studenckie	W1, U1, K1, K2, K3	Discussion seminars
15.	Prezentacje studenckie	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U4, K1, K2, K3	Discussion seminars

Extended information/Additional elements

Teaching methods and techniques :

Problem Based Learning, Group work, Case study, E-learning, Discussion, Lectures, Oxford debate, Lecture

Activities	Methods of verification	Credit conditions
Discussion seminars	Activity during classes, Examination	Warunkiem zaliczenia jest obecność na zajęciach, przygotowanie referatu/prezentacji na temat uzgodniony z prowadzącą oraz zaliczenie testu końcowego (min. 50 % poprawnych odpowiedzi).

Method of determining the final grade

Na ocenę końcową składają się: • Udział w ćwiczeniach projektowych • Wykonanie projektu • Przygotowanie sprawozdania, pracy pisemnej, prezentacji, itp. • Przygotowanie do zajęć • Egzamin w formie testu. Ocena końcowa naliczana jest jako średnia oceny z egzaminu oraz z ćwiczeń.

Prerequisites and additional requirements

brak

Rules of participation in given classes, indicating whether student presence at the lecture is obligatory

Lectures: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.

Literature

Obligatory

1. Literaturę podano przy każdej jednostce tematycznej.

Optional

1. Literaturę obowiązkową podano przy każdej jednostce tematycznej.

Scientific research and publications

Research

1. Contemporary religiosity in practice: experiencing religion / Stella GROTOŃSKA // W: Metamorphoses of religion and spirituality in Central and Eastern Europe / ed. by Sławomir H. Zaręba, [et al.]. — London ; New York : Routledge : Taylor & Francis, 2022. — (Routledge Studies in Religion). — Dod. ISBN: 978-1-032-22302-5 (pbk). — ISBN: 978-1-032-19745-6; e-ISBN: 978-1-003-27199-4. — S. 175-187.

Publications

1. Stella GROTOŃSKA, „Wojna kulturowa” w codzienności : problem nauczania religii w szkole w dyskursie prawicowych portali informacyjnych, *Przegląd Religioznawczy* ; ISSN 1230-4379. — 2020 nr 1/275, s. 159-170.
2. Turystyka i dobrostan : doświadczenia turystów indywidualnych w świetle blogów podróżniczych — *Tourism and wellbeing : experiences of individual tourists as presented in travel blogs* / Stella GROTOŃSKA // *Kultura i Społeczeństwo* ; ISSN 0023-5172. — 2024 — t. 68 nr 4.
3. Od „czasu wolnego” do „czasu niewolnego”? : dylematy społeczeństwa osiągnięć — [From "free time" to "unfree time"? : dilemmas of the Achievement Society] / Stella GROTOŃSKA, Maria Sroczyńska // *Studia Humanistyczne AGH = Contributions to Humanities AGH* ; ISSN 2084-3364. — Tytuł poprz.: *Studia Humanistyczne* (Kraków. 2003) ; ISSN: 1732-2189. — 2023 — t. 22 nr 1, s. 7-12.

Learning outcomes prescribed to a field of study

Code	Content
SOC2A_K02	Samodzielnie stawia problemy praktyczne i teoretyczne oraz podejmuje poszukiwania w zakresie ich rozwiązywania.
SOC2A_K04	Ma świadomość znaczenia analizy socjologicznej oraz wiedzy eksperckiej dla rozumienia i znajdowania rozwiązań złożonych współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.
SOC2A_U03	Potrafi właściwie dobrać i zastosować teorie, koncepcje i pojęcia do analizy rzeczywistości społecznej oraz umie krytycznie ocenić ich przydatność w procesie analizy zjawisk społecznych.
SOC2A_U06	Posiada umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy do pogłębionej analizy przemian we współczesnej Polsce i we współczesnym świecie oraz prowadzenia debaty na temat zachodzących zmian.
SOC2A_U08	Potrafi skonstruować i prowadzić różne projekty badawcze z zakresu socjologii z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi badawczych.
SOC2A_U14	Zna zakres posiadanej wiedzy i umiejętności. Planuje i podejmuje działania polegające na doksztalcaniu się i dbaniu o rozwój zawodowy oraz ukierunkowuje innych w tym zakresie.
SOC2A_W01	Zna specjalistyczną terminologię socjologiczną.
SOC2A_W03	Zna klasyczne i nowoczesne koncepcje teoretyczne w socjologii, zna różnice pomiędzy paradygmatami analizy społecznej.
SOC2A_W04	Zna złożone sposoby wyjaśniania współczesnych zjawisk i procesów społecznych.
SOC2A_W08	Zna zależności między kształtowaniem się teorii/idei socjologicznych a zmianami zachodzącymi w społeczeństwie i kulturze.
SOC2A_W09	Zna zasady i potrafi samodzielnie prowadzić badania społeczne posługując się zarówno metodami ilościowymi jak i jakościowymi.
SOC2A_W10	Zna różnorodne techniki pozyskiwania danych właściwe dla nauk humanistycznych i społecznych, potrafi samodzielnie je konstruować i analizować wyniki.